

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Окопна Владислава Сергіївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету адвокатури та антикорупційної діяльності

Національного університету «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Актуальність захисту прав людини в умовах збройних конфліктів є значною для сучасних дослідників у сфері міжнародного гуманітарного права та прав людини. Вивчення правового забезпечення захисту прав людини під час збройного конфлікту здійснили Р. В. Алямкін, М. М. Гнатовський, О. С. Розумовський, О. В. Сенаторова, М. Г. Щербіна, К. В. Громовенко та інші.

Збройні конфлікти завжди супроводжуються численними порушеннями прав людини, які можуть мати катастрофічні наслідки для цивільного населення. На превеликий жаль, більшість цих порушень ми спостерігаємо під час війни, розв'язаної Росією проти України 24 лютого 2022 року. Протягом тривалого часу було підписано численні міжнародні угоди, які мають на меті захист людей як у мирний час, так і під час збройних конфліктів. Однак в сучасних умовах ці норми не гарантують адекватного захисту прав цивільного населення та військових і не здатні протистояти тиранії авторитарних режимів [1, с. 133].

Основними документами, що регулюють військові конфлікти, безумовно, є Женевські конвенції та їх Додаткові протоколи, які становлять важливу основу для захисту осіб. За словами Д. Казначеева, головною метою чотирьох Женевських конвенцій є визначення гуманітарних норм, яких необхідно дотримуватися під час міжнародних збройних конфліктів [2, с. 82].

Робота численних міжнародних організацій, таких як Міжнародний Комітет Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, заснована на принципах Женевських конвенцій. Основні цілі цих організацій полягають у захисті життя та гідності осіб, які потерпіли від військових конфліктів та насильства, що виникає внаслідок цих конфліктів [3, с. 102]. Дотримання прав людини в умовах війни дійсно є

складним завданням, і під час збройних конфліктів часто відбуваються серйозні порушення. Основні права, які піддаються ризику, включають: право на життя та захист від катувань та нелюдського поводження, право на свободу та особисту недоторканність, право на захист від катувань, право на освіту, права жінок, право на повагу до сімейного та особистого життя та інші. Право на життя є ключовою соціальною цінністю і основою для всіх інших прав. Міжнародне гуманітарне право допускає обмеження цього права для осіб, які беруть участь у бойових діях, враховуючи військову необхідність, щоб підтримувати баланс між сторонами конфлікту та дотримуватись принципів гуманності. Також варто зазначити, що у численних конфліктах сторони, що воюють, свідомо намагаються завдати шкоди мирному населенню, щоб пришвидшити капітуляцію противника або знищити частину людей.

Порушення права на охорону здоров'я мають серйозні наслідки, особливо в зонах, де тривають активні військові дії. Як зазначає Н. Опольська, у таких регіонах спостерігається поширення соціально небезпечних та інфекційних захворювань, зменшуються програми імунізації, а доступ до медичних послуг значно ускладнюється. Незважаючи на норми та звичаї, закріплені міжнародним гуманітарним правом, заклади охорони здоров'я та автомобілі швидкої допомоги стають мішенями для обстрілів, а також існує гостра нестача медичного обладнання та ліків [4, с. 279]. Сторони конфлікту мають дотримуватися певних обов'язків стосовно хворих і поранених. Це включає: ставитися до них з повагою, захищати від наслідків бойових дій, безпеки та несправедливого поводження, забезпечувати гуманне ставлення без будь-якої дискримінації, а також поважати їхнє життя, фізичну і моральну недоторканість.

Особливу увагу варто приділити, примусовому переселенню, яке є серйозним порушенням прав людини, що виникає внаслідок збройних конфліктів. Найбільше страждають жінки, діти та люди похилого віку. Це переміщення населення позбавляє багатьох людей звичних умов життя, домівок, роботи та засобів до існування, що призводить до втрати нормальних умов існування і створює інші труднощі.

Варто підкреслити, що міжнародні угоди з прав людини продовжують залишатися чинними навіть у період збройних конфліктів. У своєму Консультативному висновку Міжнародний Суд ООН наголосив, що захист, передбачений Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, залишається в силі під час війни, за винятком ситуацій, описаних у статті 4 цього Пакту [5, с. 144].

Міжнародна спільнота повинна значно розширити свої зусилля, спрямовані на ефективний захист прав людини в умовах збройних конфліктів. По-перше, слід акцентувати увагу на посиленні економічних і політичних санкцій проти країн та груп, які систематично грубо порушують норми міжнародного гуманітарного права, щоб забезпечити відповідальність і дотримання цих норм. Важливою складовою таких зусиль є також забезпечення гуманітарної допомоги для людей, які страждають від наслідків конфліктів, що повинно включати продовольство, притулок, медичне обслуговування та психологічну підтримку постраждалим особам.

Європейський суд з прав людини, а також Міжнародний кримінальний суд відіграють надзвичайно важливу роль у сфері забезпечення справедливості на міжнародному рівні. Перший займається розглядом справ, пов'язаних із порушенням прав людини в державах-членах Ради Європи, що є фундаментальним у забезпеченні правової протекції громадян цих країн. Другий, в свою чергу, здійснює важливу функцію переслідування осіб, які скоїли воєнні злочини або злочини проти людяності, забезпечуючи, щоб такі діяння не залишалися безкарними. Їхнє завдання полягає у сприянні відновленню миру та встановленню справедливості у постраждалих регіонах, піклуючись про те, щоб гуманність зберігалася навіть у найскладніші моменти історії.

Отже, захист прав людини в умовах збройних конфліктів є комплексним процесом, і існуючі міжнародні норми часто виявляються недостатніми. Важливо постійно працювати над удосконаленням механізмів міжнародного права. Лише колективні зусилля міжнародної спільноти можуть забезпечити ефективний

захист прав людини, що сприятиме збереженню гідності кожної особи під час конфлікту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ногас Н. Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів. 2022. Збірник наукових праць Юридичного факультету Західноукраїнського національного університету. *Актуальні проблеми правознавства*. С. 132-136. URL : <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1508>
2. Казначеев Д. Права людини в умовах збройного конфлікту (війни). *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти*. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 11 березня 2022р.). м. Дніпро, 2022. С. 81-84.
3. Громовенко К. В. Особливості захисту прав людини в умовах збройних конфліктів. *Актуальні питання юридичної науки*. 2022. № 17. С. 101-107. URL : http://legalnovels.in.ua/journal/17_2022/14.pdf
4. Опольська Н. Права дітей, які постраждали в наслідок збройного конфлікту на Україні. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 18. Економіка і право*. 2015. Вип. 27. С. 278-283.
5. Розумовський О. С. Захист прав людини, пов'язаного з порушенням ст. 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) в умовах збройного конфлікту. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2022. Вип. 70. С. 141-145.

Ключові слова: збройні конфлікти, права людини, захист, конвенції, міжнародне гуманітарне право, цивільне населення, міжнародні організації, держави.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Мануйлова Катерина Вікторівна.

ЩОДО БІОПРАТСТВА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ, ЗАХИСТ БІОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ КОРИННИХ НАРОДІВ.....	114
Кілярська Діана Вікторівна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЖІНОК В АРАБСЬКОМУ СВІТІ.....	119
Курманська Аріна Вадимівна	
ТЕОРЕТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ В МУСУЛЬМАНСЬКИХ КРАЇНАХ.....	123
Мазур Анна Андріївна	
ІСТОРІЯ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РАДИ ЄВРОПИ.....	129
Мельник Олександрівна Олександрівна	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ БІЖЕНЦІВ У СУЧАСНИХ МІЖНАРОДНИХ УМОВАХ.....	131
Окопна Владислава Сергіївна	
МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	136
Півченко Дарія Анатоліївна та Бондаренко Владислав Мар'янович	
РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ МІГРАЦІЄЮ, ПАНДЕМІЄЮ ТА ВІЙНОЮ.....	140
Рудецька Поліна Андріївна	
ГЕНДЕРНО ЗУМОВЛЕНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ: ЗАХИСТ ПОТЕРПІЛИХ ОСІБ.....	143
Скакун Вікторія Олександрівна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (ЗА МАТЕРІАЛАМИ ФРАНЦУЗЬКОГО ЧАСОПИСУ LE NOUVEL OBSERVATEUR).....	146
Сорока Тетяна Олександрівна	
МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ КОНСТИТУЦІЙНОЇ ЛЕГІТИМНОСТІ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	150
Тимошенко Софія Володимирівна	
ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН.....	152
Федченко Аліна Юріївна	
ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	157
Шаркова Діана Дмитрівна	
ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ БОРОТЬБИ З ДИСКРИМІНАЦІЄЮ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ.....	162